

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет іноземної філології

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти
факультету іноземної філології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди**

Випуск 5

Електронне видання

Харків – 2023

<i>Довгаль Катерина</i> . Інтернет-дискурс як джерело змін лексико-граматичної структури сучасної англійської мови	76
<i>Завадська Катерина</i> . Образ сильної жінки в англомовному пісенному дискурсі	82
<i>Ігнатенко Ігор</i> . Реалізація суб'єктивної модальності в англомовних інтернет-блогах	86
<i>Іщенко Неллі</i> . Антиутопія міста в романі Дж. Оруелла «1984»	91
<i>Капінос Ігор</i> . Семіозис текстових категорій часу і простору в короткій прозі Б. Пенкейка	94
<i>Катрич Карина</i> . Особливості лексеми HAMMER в англійській мові	99
<i>Кисіль Олександр</i> . Медійна репрезентація війни в Україні (на матеріалі сучасної англомовної преси)	103
<i>Коваль Катерина</i> . Зорові та слухові образи в романі «Океан у кінці вулиці» Н. Геймана	106
<i>Колесник Марія</i> . Етапи і тенденції феміністського руху: від соціальної рівності до жіночої ідентичності	109
<i>Коновалова Дарина</i> . Особливості перекладу політичної термінології	113
<i>Копилова Дар'я</i> . Особливості портретних характеристики головних героїв у новелах Стефана Цвейга	117
<i>Корнєєва Юліана</i> . Відображення національного характеру в англомовних прислів'ях	121
<i>Кравченко Євгенія</i> . Пряме та непряме оцінювання у процесі викладання / вивчення французької мови як іноземної	125
<i>Криворучко Ірина</i> . Мовна реалізація концепту ВІЙНА в заголовках англомовних газетних текстів (в контексті сучасної російсько-української війни)	129
<i>Кудій Марина</i> . Функції евфемізмів в англомовному політичному дискурсі	133
<i>Ліпатніков Роман</i> . Використання інтернет-ресурсів на заняттях з іноземної мови	136
<i>Людкевич Вероніка</i> . Особливості перекладу фразеологічних одиниць у романі Джорджа Роналда Руела Толкіна «Володар перснів»	140
<i>Макєєв Євгеній</i> . Мотиваційні типи назв готелів у США	144
<i>Макітренко Катерина</i> . Використання пейоративної лексики у політичному дискурсі	149
<i>Марцин Єлизавета</i> . Індивідуально-авторський стиль блогів Дж. Вейра	152

Таблиця 1

Статистичні дані дослідження

Перекладацький прийом	Кількість термінів	Частотність застосування (%)
Калькування	20	20%
Транскрибування	20	20%
Описовий переклад	6	6%
Антонімічний переклад	5	4%
Вилучення слова	4	4%
Еквівалентний переклад	45	45%

Отже, при перекладі політичної термінології частіше використовуються такі трансформації, як калькування, транскрибування, еквівалентний переклад. Рідше застосовується описовий переклад, антонімічний переклад та вилучення слова.

Література

1. Білозерська Л.П., Возненко Н.В., Радецька С.В. *Термінологія та переклад*. Вінниця: Нова книга, 2010. 232 с.
2. Боярова Л. *Мовна норма і термінологія*. *Мовознавство*. Харків, 1996. С. 247–250.
3. Карабан В.І. *Теорія і практика перекладу з української мови на англійську*. Вінниця: Нова Книга, 2003. 605 с.
4. *Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори)* / І.Я. Вдовичин, Л.Я. Угрин, Г.В. Шипунов та ін. Львів: Новий Світ, 2000, 2015. 492 с.
5. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/international>

ОСОБЛИВОСТІ ПОРТРЕТНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ГОЛОВНИХ ГЕРОЇВ У НОВЕЛАХ СТЕФАНА ЦВЕЙГА

Дар'я КОПИЛОВА

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент С. В. Черкашин

У статті розглядаються особливості зовнішніх портретних характеристик головних героїв новел Стефана Цвейга, обговорюється єдність і водночас протиставленість зовнішнього і внутрішнього світів персонажів. Дається відповідь на питання щодо унікальності портретних характеристик героїв і їх функціонального навантаження в творах автора.

Ключові слова: *Стефан Цвейг, австрійська література, новела, портретна характеристика, лаконізм, психологізм, фемінність.*

The article deals with the peculiarities of the external portrait characteristics of the main characters of Stefan Zweig's novels; the unity and at the same time the opposition of the external and internal worlds of the characters is discussed. An answer

to the question regarding the uniqueness of the portrait characteristics of the heroes and their functional load in the author's works is given.

Keywords: *Stefan Zweig, Austrian literature, short story, portrait characterisation, laconicism, psychologism, femininity.*

Постановка проблеми. Проблема творчості Стефана Цвейга залишається актуальною для дослідників (О. Бондарчук, Т. Жукова, Т. Лазірко, О. Тереховська, С. Файн, Д. Гавес, М. Гелбер). Вони досліджують Цвейга з різних поглядів, включаючи його стиль, тематику, жанри, соціальну та політичну ситуацію. Наше дослідження зосереджується на лаконічності портретних характеристик героїв у творчості Цвейга, що є визначальною для його стилю. Інші дослідники розглядають соціальну та політичну ситуацію як фон, а також стиль, тематику, жанри та художні засоби. Наша робота сприяє розширенню знань про творчість Цвейга, зосереджуючись на мовних засобах, які використовуються для створення образів героїв.

Останні дослідження Р. Карабулут, К. Ніконович та О. Бондарчук досліджують психологічні аспекти та емоційні стани героїв Цвейга, їхні внутрішні конфлікти та трагічність. Вони використовують різні лексичні засоби для опису цих проблем. Ці дослідження допомагають розуміти драматичність та жанрову єдність творів Цвейга.

Р. Карабулут зауважує, що герої Цвейга стикаються з відчуттям втрати та відчуження, спричиненими історичними подіями, такими як Велика депресія, Перша світова війна та нацизм. Герої намагаються знайти вихід із цих емоційних труднощів, але зазнають невдач, що призводить до душевних страждань. Для описання психологічних проблем автор використовує різні лексичні засоби, такі як "самотність", "безпорадність", "туга", "відчай", "відчуття втрати та відчуження", "емоційна вразливість" та "травми з минулого" («Einsamkeit», «Hilflosigkeit», «Sehnsucht», «Verzweiflung», «Verlust- und Entfremdungsgefühle», «emotionale Verwundbarkeit» und «Trauma aus der Vergangenheit») [1].

К. Ніконович звертає увагу на те, що Цвейг прагнув розкрити таємницю внутрішнього життя своїх героїв, користуючись психологічним аналізом. Це надавало основу для пояснення драматизму та трагізму їхнього становища і забезпечувало жанрову єдність його творів [2].

О. Бондарчук зауважує, що зовнішність героїв Цвейга має незначне значення [3, с. 3]. Це спонукає до дослідження специфіки портретних характеристик героїв Цвейга.

Мета статті. Мета нашого дослідження полягає в розкритті особливостей портретних характеристик головних героїв у новелах Цвейга, які відображають його індивідуальний авторський стиль. Ми також плануємо виявити та описати мовні засоби, які автор використовує для створення літературних портретів, і сформулювати узагальнені та теоретично обґрунтовані висновки.

Виклад основного матеріалу. В новелах С. Цвейга часто користуються стислими портретними характеристиками героїв, використовуючи окремі лексичні одиниці, такі як "старий", "молодий", "дитина", "худий", "повний",

"високий", "низький" [4, с.8]. Наприклад, у новелі "Пекуча таємниця" (Brennendes Geheimnis, 1911)) головний герой описується як "симпатичний юнак" [5, с.315]. У творі "Страх" («Angst» (1920)) головна героїня описується як "красива тридцятирічна жінка" [6]. Зазвичай цей лаконізм використовується для передачі привабливості героїв та їх соціального статусу [7, с. 5]. У деяких творах, таких як "Гувернантка" (Die Gouvernante (1911)), "Страх" (Angst (1920)) і "Лист незнайомки" (Brief einer Unbekannten (1922)), деталізовані характеристики відсутні. Автори використовують стислі описи, щоб передати загальний образ персонажа. У "Пломбованому поїзді" (Der versiegelte Zug (1917)) С. Цвейг використовує стислі зовнішні портретні характеристики, щоб вказати читачу на прямий зв'язок з загальним образом персонажа. Протагоніст цієї новели описується як "невеликий на зріст і кремезний чоловік настільки непомітний і живе настільки ж непомітно" [6, с. 317]. Зазначимо, що опрацьована нами база первинних джерел свідчить про реалізацію у творах С. Цвейга концепту фемінності, без якого важко собі уявити індивідуальний стиль С. Цвейга як майстра психологічної новели є [4, с. 8]. Його реалізація заснована на використанні жінками зменшувально-пестливих виразів і суфіксів іменників, зокрема коли вони розповідають або думають про власних дітей. Так в творі «Лист незнайомки» (Brief einer Unbekannten (1922)) [6] ліричний персонаж матері-одиначки описується автором з акцентом на глибину материнської любові до сина. Здійснює це автор через опис її нерозділеного кохання до батька своєї дитини. Лексичні засоби, зокрема зменшувально-пестливі форми, як «Hemdchen» та «Matrosenjackchen» використовуються для портретної характеристики хлопчика, стосуються винятково його одягу [4, с. 8].

У новелі "Лист незнайомки" (Brief einer Unbekannten (1922)) С. Цвейга специфіка портретних характеристик героїв полягає у використанні переносного значення слів для створення асоціацій та фантазій у читачів. Героїня описує своє минуле та спільне життя з головним героєм, використовуючи лексичні одиниці, що мають символічне значення. Наприклад, вона згадує «hässliche, böse, streitsüchtige Leute» (відрапливих, злих, сварливих людей), що не лише описує попередніх мешканців, але й викликає уявлення про їх негативність і агресивність, підсилюючи контраст з появою головного героя [10, с. 2].

Крім того, автор використовує слова з емоційним забарвленням, щоб передати почуття героїні. Наприклад, вона описує своє попереднє життя як "etwas Trübes und Verworrenes" (щось темне і сутолокове) та "Keller von verstaubten, spinnverwebten, dumpfen Dingen und Menschen" (підвал з запиленою, павутинням переплетеною, тупими речами і людьми) [10, с. 2]. Ці слова мають негативне забарвлення і створюють образ темряви, смутку та забуття, що допомагає читачеві відчути почуття героїні та співпереживати їй. Також прикладом такого прийому є формулювання: Три дні і три ночі я боровся зі смертю за це маленьке, делікатне життя, Я сиділа біля його ліжка сорок годин, поки грип тряс його бідне гаряче тіло гарячкою. Я клав круті речі на його сяюче чоло, Я тримала його неспокійні рученята день і ніч. На третю ніч я знепритомніла. Мої очі більше не витримували, вони заплющилися, я не помітив цього. Три-чотири години я

заснула на твердому стільці, а його тим часом забрала смерть» («drei Tage und drei Nächte habe ich mit dem Tode um dies kleine, zarte Leben gerungen, vierzig Stunden bin ich, während die Grippe seinen armen, heißen Leib in Fieber schüttelte, an seinem Bette gesessen. Ich habe Kühles um seine glühende Stirn getan, ich habe seine unruhigen, kleinen Hände gehalten Tag und Nacht. Am dritten Abend bin ich zusammengebrochen. Meine Augen konnten nicht mehr, sie fielen zu, ohne dass ich es wusste. Drei Stunden oder vier war ich auf dem harten Sessel eingeschlafen, und indes hat der Tod ihn genommen») [10, с. 1]. В цьому уривку з «Листа незнайомки» (Brief einer Unbekannten (1922)) С. Цвейга використовується переносне значення слів для формування конкретних асоціацій та фантазії у читачів. Головна героїня описує свою турботу про хворе дитя, за яким вона протягом трьох днів і трьох ночей боролася зі смертю. Вона описує, що підтримувала холод на гарячому чолі дитини і тримала його розтривожені, маленькі руки в своїх протягнутих протягом дня і ночі.

Уривок набуває переносного значення, коли вона говорить про своє обезсилення: «Am dritten Abend bin ich zusammengebrochen» (На третій вечір я знепритомніла). Це використання слова «знепритомніла» має двояке значення: фізичне – внаслідок втоми та емоційне – через стрес і екстремальну ситуацію. Цей образ створює сильну асоціацію зі станом героїні, її втомленістю і вразливістю. Цей прийом підсилює емоційну напруженість і реалізм ситуації, яка допомагає читачеві краще відчувати переживання героїні і співчувати їй.

Використання переносного значення слів у новелі С. Цвейга допомагає створити конкретні асоціації та фантазії у читачів, підсилюючи емоційний вплив та розуміння героїв і їхніх життєвих ситуацій. У цій новелі використовуються риторичні питання у роздумах та висловленнях жіночих персонажів, що становить особливість їхнього мовлення. Автор використовує інверсію, стилістично-синтаксичну фігуру, яка змінює послідовність слів у реченні, для репрезентації портретних характеристик персонажів. Інверсія допомагає увиразнити їхнє мовлення, підкреслюючи найважливіші елементи їхніх висловлювань та передаючи їхній емоційний стан і роздуми [4, с. 9].

Зокрема у новелі «Лист незнайомки» (Brief einer Unbekannten (1922)) у реченні «Dich selbst bekam ich, auch während der Übersiedlung, noch nicht zu Gesicht» маємо інверсію, оскільки порядок слів «ich Dich selbst bekam» відрізняється від унормованої послідовності «ich bekam Dich selbst». Ця інверсія надає більшій уваги об'єкту «Dich selbst» і робить фразу виразнішою. Використання інверсії у тексті може посилювати ритмічність та виразність мовлення.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, в творчості Цвейга зовнішність головних героїв не отримує значної уваги. Стиль Цвейга характеризується глибоким психологічним аналізом героїв і фокусується на виявленні мотивації їхніх дій. Це приваблює читачів, які шукають відповіді на глибокі питання людського життя, такі як причини слабкості людини, вплив життєвих умов, фатальні ситуації, залежність вчинків від зовнішніх факторів, виховання та освіти. Цей контраст між глибоким внутрішнім аналізом і

лаконічним описом зовнішності дозволяє читачам зосередитись на почуттях, емоціях та душевних конфліктах героїв. Подальше дослідження взаємозв'язку між зовнішністю та внутрішніми характеристиками може бути цікавим не лише для творів Цвейга, але й для інших письменників, що прагнуть до психологізму у створенні своїх образів.

Література

1. Карабулут Р. Психологічні відносини між Стефаном Цвейгом та його протагоністами [Електронний ресурс]. URL: https://www.academia.edu/38569952/PSYCHOLOGICAL_RELATIONSHIP_BETWEEN_THE_AUTHOR_AND_THE_PROTAGONIST_STEFAN_ZWEIG_and_DR_B_IN_CHESS_docx (дата звернення 15.04.2023).
2. Ніконович К. Роман-біографія у творчості Стефана Цвейга [Електронний ресурс]. URL: <http://www.dslib.net/sravnit-literaturoved/roman-biografija-v-tvorchestve-stefana-cve-jga.html> (дата звернення 15.04.2023).
3. Бондарчук О. Психологічні особливості та емоційна навантаженість новел Цвейга. Вісник ВНУ. 2020. Вип. 3. С. 1-3.
4. Жукова Т. Стилєві ознаки новел Цвейга. *Література та переклад*. 2013. Вип. 3. С. 7-10.
5. Лазірко Н. Творчість Стефана Цвейга в літературознавчій оцінці Юрія Клєна. *Вісник Дорогобича*. 2012. Вип. 3. С. 311-321.
6. Стефан Цвейг. Повні тексти творів [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/author.php?id=490/> (дата звернення: 02.01.2023).
7. Тереховська О. Ініціація як поетикальна ознака новел Цвейга. *Султанівські читання*. 2019. Вип. 8. С. 1-11.
8. Мальцева О. А. Лінгвістичні особливості словесного художнього портрета в сучасному англійському романі. Дис. канд. філол. наук, 1986. 56 с.
9. Цвейг С. Лист незнайомої. Пер. з нім. В. Бобинського; за ред. Є. Поповича. Київ: Дніпро, 1968. 132 с.
10. Zweig, S. (1922). Brief einer Unbekannten [E-resource]. URL: <https://oceanofpdf.com/authors/stefan-zweig/pdf-brief-einer-unbekanntenedownload/>

ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ В АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ЯХ

Юліана КОРНЄЄВА

Наукови керівник – кандидат філологічних наук, доцент В. Л. Лаврухіна

У статті аналізуються особливості менталітету, світогляду, культури, та традицій британців крізь призму англомовних прислів'їв. Прислів'я відіграють значну роль у пізнанні світу, оскільки мають величезну семантичну насиченість. Вони сприяють створенню цілісних та глибоких уявлень про